

Tutkimusosio

Kansalaiset kuntien tulevaisuudesta: Talouden rattaat pyörimään – selvä ei kuntaliitoksille

KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätiön kyselytutkimuksessa selvitettiin suhtautumista asuinkunnan mahdollisiin ratkaisuihin talouden pohjan turvaamiseksi. Vastaajilta tiedusteltiin, miten he suhtautuvat palveluja, taloutta ja hallintoa koskeviin erilaisiin toimenpide-ehdotuksiin. Ehdotukset eivät kattaneet kaikkia mahdollisia toimenpiteitä, vaan tarkasteluun poimittiin keskeisiä julkisessa keskustelussa esitettyjä toimintamalleja. Aiemmin vastaava tutkimus on toteutettu syksyllä 2019 ennen koronakriisiä.

Talouden rattaat on saatava pyörimään – investointeja karsittava ja lykättävä

Valtaosa suomalaisista (84 %) on sitä mieltä, että talouden rattaat olisi saatava pian liikkeelle, koska muuten katoaa pohja kuntapalveluiden ja terveydenhuollon rahoittamiseksi. Samaan hengenvetoon kolme neljästä (75 %) vaatii, että jatkossa omassa asuinkunnassa pitää tehdä päätökset, mihin palveluihin rahaa ylipäättään laitetaan ja mistä palveluista voidaan leikata.

Haasteeksi nousee se, että käytännön keinoihin asuinkunnan talouden vakauttamiseksi suhtaudutaan jokseenkin kaksijakoisesti. Eniten kannatusta saa vaatimus kotikunnan investointien, kuten rakennusinvestointien, karsimisesta ja lykkäämisestä säästöjen aikaansaamiseksi. Tätä ehdotusta kannattaa selvä enemmistö (62 %) ja reilu neljännes (28 %) vastustaa. Investointien karsiminen saa keskimäärää enemmän kannatusta SDP:n ja perussuomalaisten kannattajien keskuudessa. Vihreiden tukijat suhtautuvat asiaan muita jonkin verran torjuvammin.

Ei kuntaliitoksille

Suomalaiset suhtautuvat kuntaliitoksiin varsin varauksellisesti. Selvä enemmistö (62 %) vastustaa sitä, että asuinkunta liitettäisiin yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa talouden tilan parantamiseksi. Neljännes (26 %) suhtautuu kuntaliitokseen myönteisesti. Merkillepantavaa tuloksissa on se, että enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista tyrmää ehdotuksen asuinkunnan liittämisestä yhteen naapurikuntien kanssa. Liitosten vastustus on SDP:n 54 ja keskustan kannattajien 73 prosentin haarukassa. Kuntaliitoksen vastustus on lisääntynyt neljä ja kannatus pienentynyt kaksi prosenttiyksikköä viime syksystä. Osittain kielteisiin liitoskantoihin saattaa vaikuttaa se, että Kunta- ja palvelurakennemuutoksen seurauksena vuodesta 2007 eteenpäin noin 120 kuntaa on jo poistunut Suomen kartalta, mikä on myös vähentänyt paineita kuntaliitoksiin.

Koronakriisi on lisännyt kunnallisveron korottamisen ja lainanoton lisäämisen suosiota

Varsin paljon kannatusta saaviin ehdotuksiin kuuluu palvelumaksujen korottaminen kunnan taloudellisen rasituksen keventämiseksi (48 %). Enemmistö kokoomuksen (69 %), keskustan (57 %) ja SDP:n (56 %) kannattajista voisi olla valmis palvelumaksujen korottamiseen. Aavistuksen pienempi joukko vastustaa palvelumaksujen kiristämistä (45 %).

Joka toinen (49 %) vastustaa ajatusta kunnallisveron korottamisesta palvelujen turvaamiseksi. Kuitenkin enemmän kuin kaksi viidestä (42 %) olisi valmis nostamaan kuntaveroa. Etenkin perussuomalaisten ja kokoomuksen kannattajat vierastavat kuntaveron kiristämistä. Keskustan, vihreiden, vasemmistoliiton ja SDP:n tukijoista enemmistö olisi valmis hyväksymään kunnallisveron korotuksen palvelujen turvaamiseksi. Kunnallisveron korottamisvaateen kannatus on nyt suurempaa kuin viime syksynä ennen koronakriisiä (34 % → 42 %).

Kaksi viidestä (42 %) olisi valmis karsimaan kunnallisia palveluja kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi. Puolet (51 %) suhtautuu nuivasti ajatukseen kuntapalvelujen leikkaamisesta. Vastakkaisia näkemyksiä edustavat kokoomuksen kannattajat, joista kaksi kolmesta (76 %) olisi valmis karsimaan palveluja ja vasemmistoliiton kannattajat, joista neljä viidestä (81 %) vastustaa palvelujen karsimista. Näkemykset palvelumaksujen korottamisesta ja palvelujen tyypistämisestä ovat muuttuneet viime vuoden syksystä. Nyt aiempaa useampi (kannatuksen lisäys 6 – 7 prosenttiyksikköä) olisi valmis hyväksymään näitä säästötoimia.

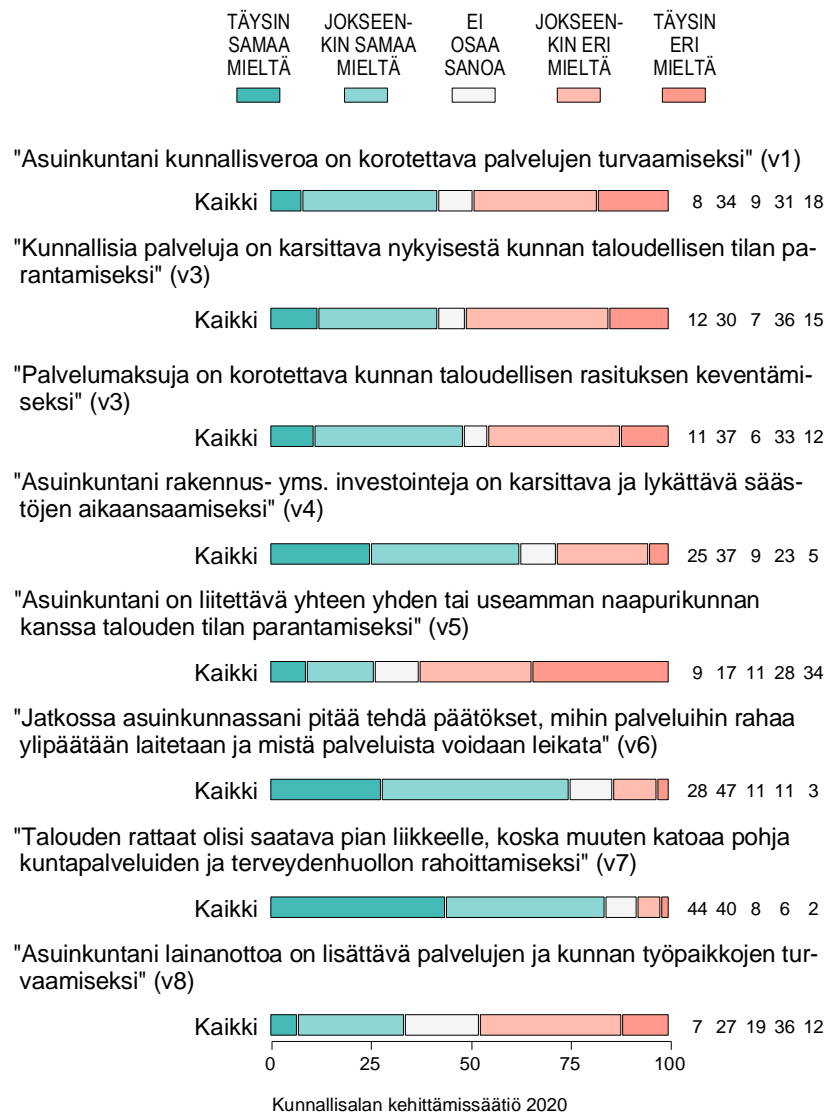
Puolet suomalaisista vastustaa ehdotusta asuinkunnan lainanoton lisäämisestä palvelujen ja työpaikkojen turvaamiseksi (48 %). Voimakkainta vastustus on perussuomalaisten (65 %) ja kokoomuksen (60 %) kannattajien piirissä. Syömälainan kannattajia on vain kolmanneksen verran (34 %). Velan kasvattajien osuus on tuntuvasti lisääntynyt viime syksystä (22 % → 34 %). Ainoastaan vasemmistoliiton kannattajien keskuudessa on enemmistö niitä, jotka lisääisivät lainanottoa (55 %).

Koronakriisi on muuttanut suomalaisten asenteita ja näkemyksiä kuntien taloudellisesta ahdingosta. Viime syksynä ennen koronakriisiä mitkään keinot eivät kelvanneet kuntatalouden vahvistamiseksi. Veroja ei saanut korottaa, velkaa ei pitänyt lisätä eikä kunnan omaisuutta tullut myydä. Tällä haavaa suomalaiset suhtautuvat eri keinoihin selvästi vähemmän varauksellisesti ja myöntävät, että jotain on tehtävä.

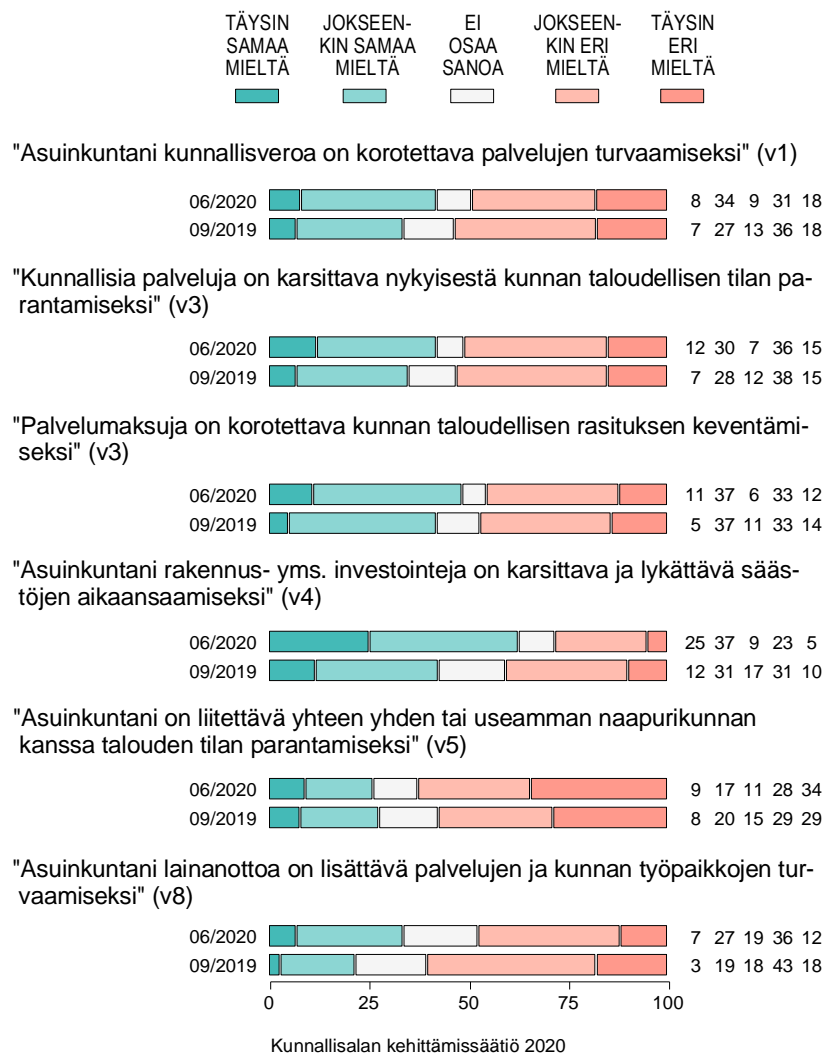
Tutkimuksen toteutus. KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 30.5.–4.6.2020. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1 001. Vastajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöstä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087

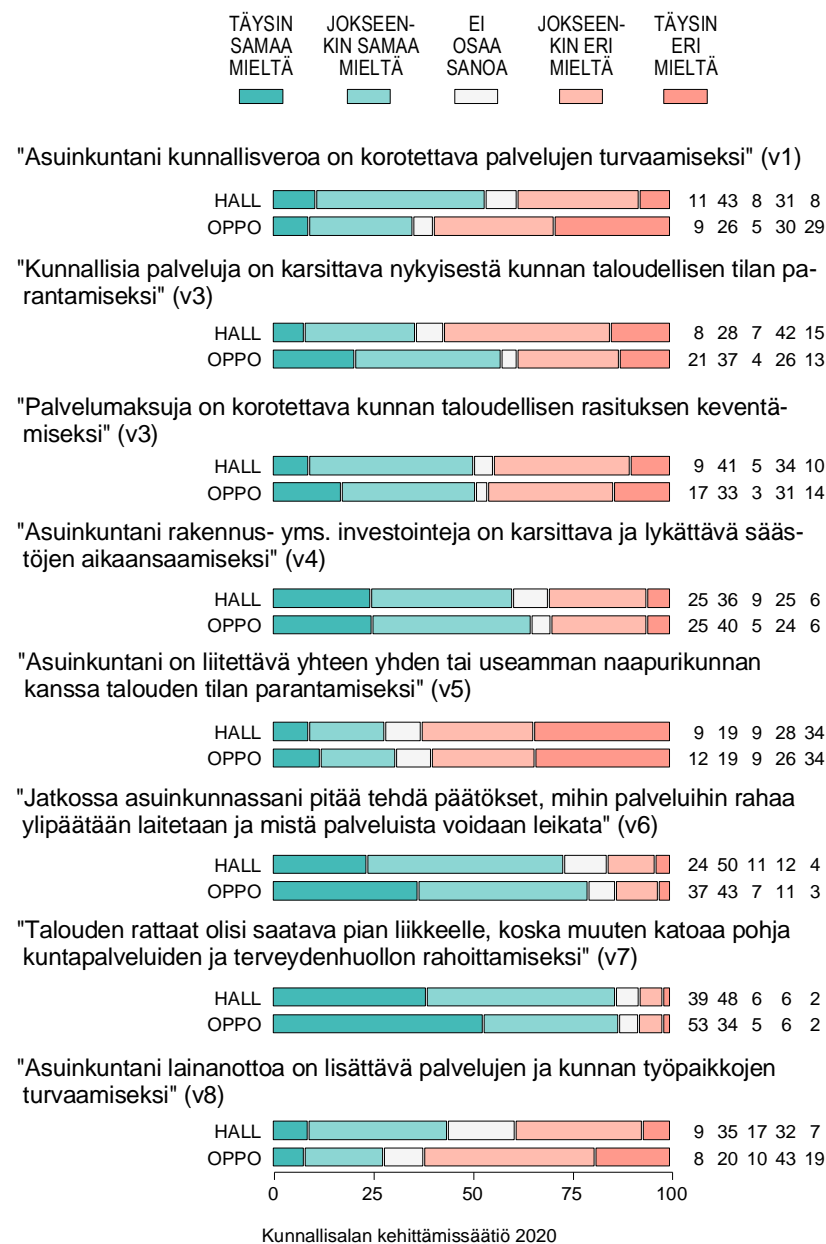
Kuvio 6. SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJA, TALOUTTA JA HAL-
LINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

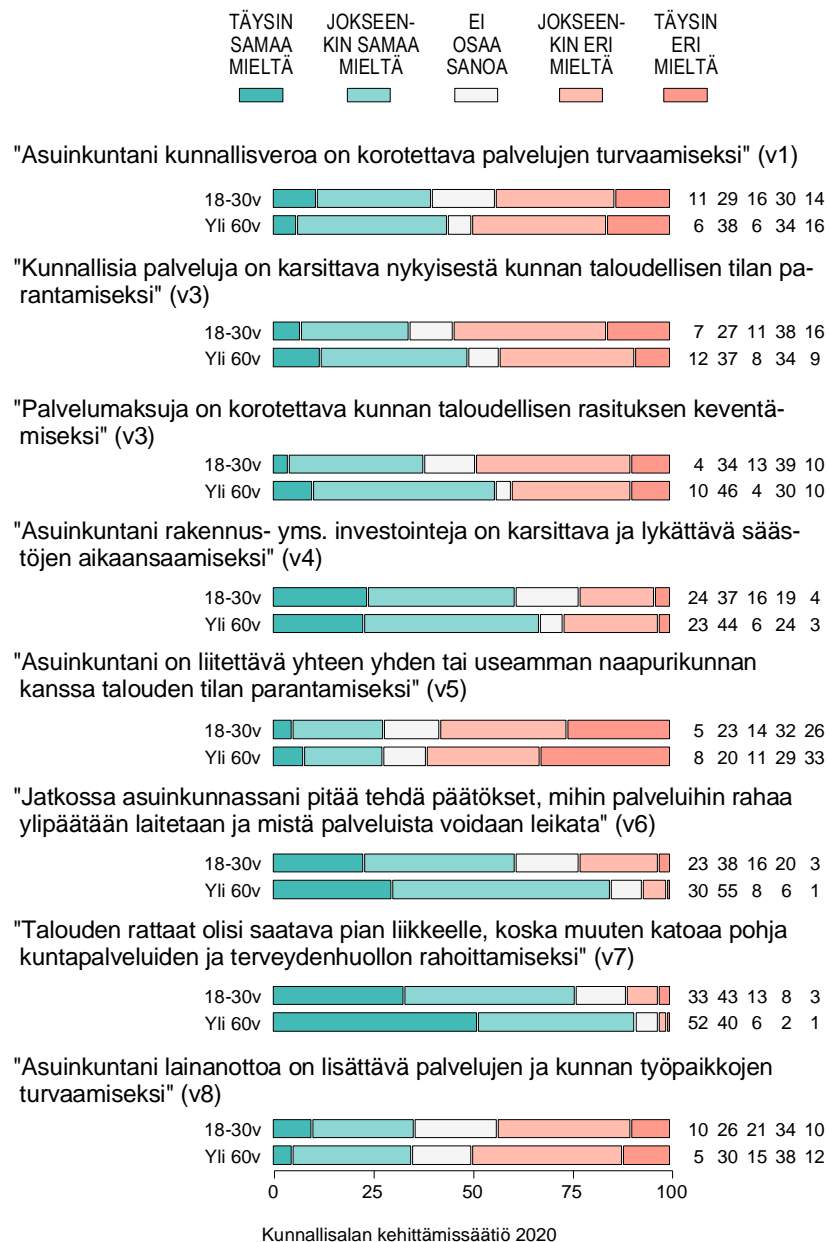
Kuvio 6t2. SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJA, TALOUTTA JA HAL-
 LINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

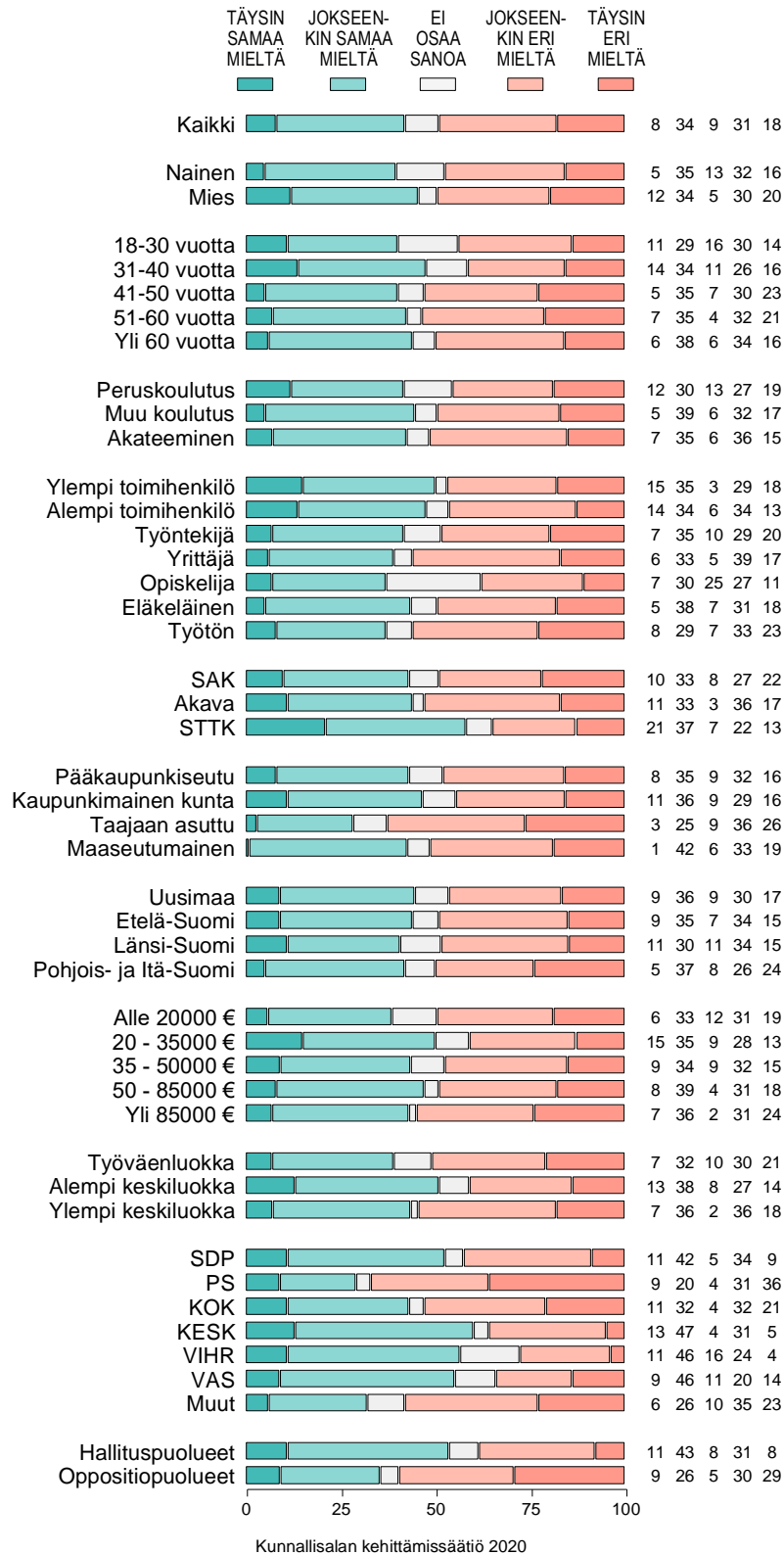
Kuvio 6h. SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJA, TALOUTTA JA HALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATAJAT (%).

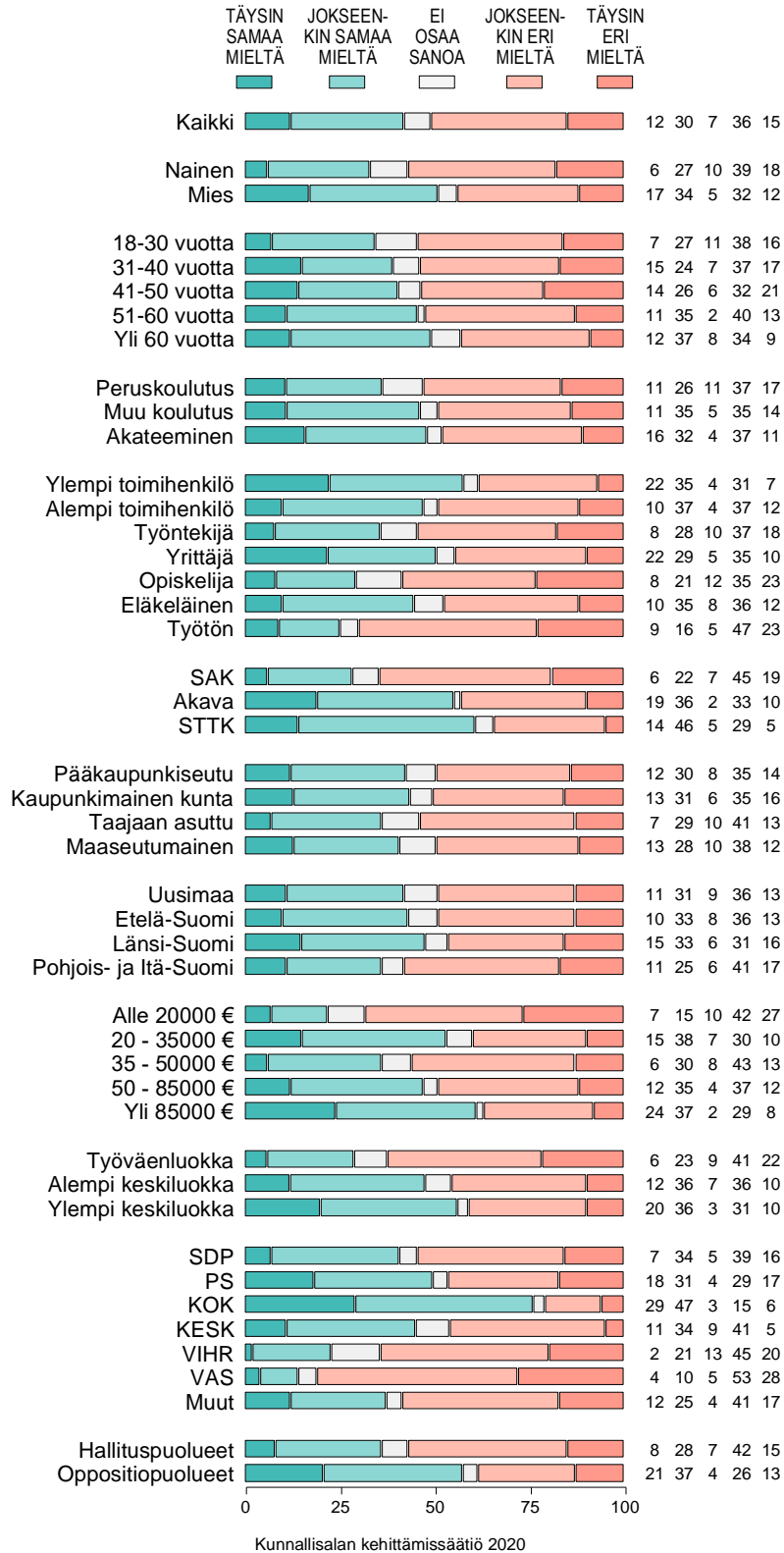
Kuvio 6i. SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJA, TALOUTTA JA HALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: 18-30 -VUOTIAAT vs. YLI 60-VUOTIAAT (%).

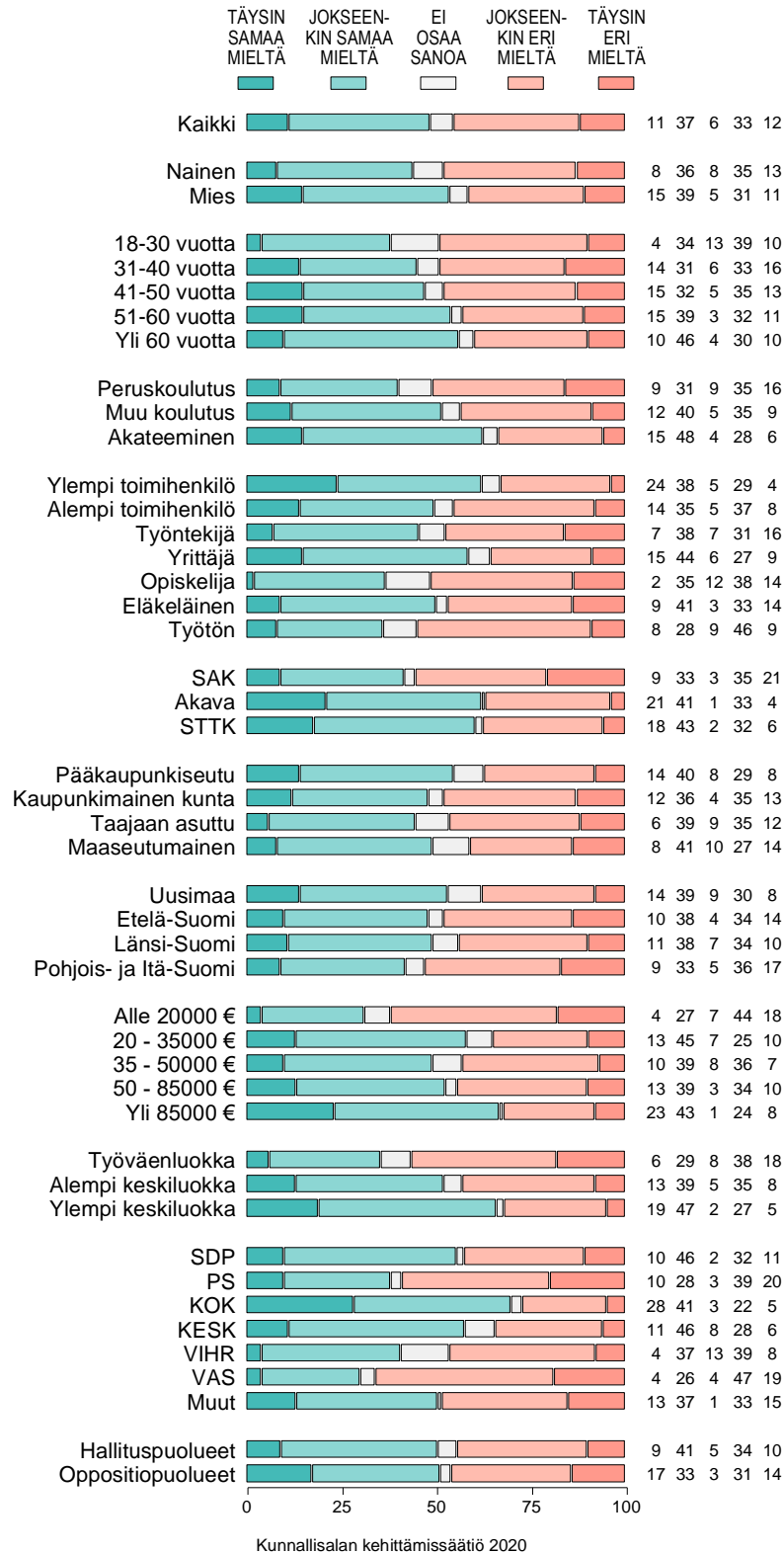
Kuvio 6-1. "Asuinkuntani kunnallisveroa on korotettava palvelujen turvaamiseksi" (%).

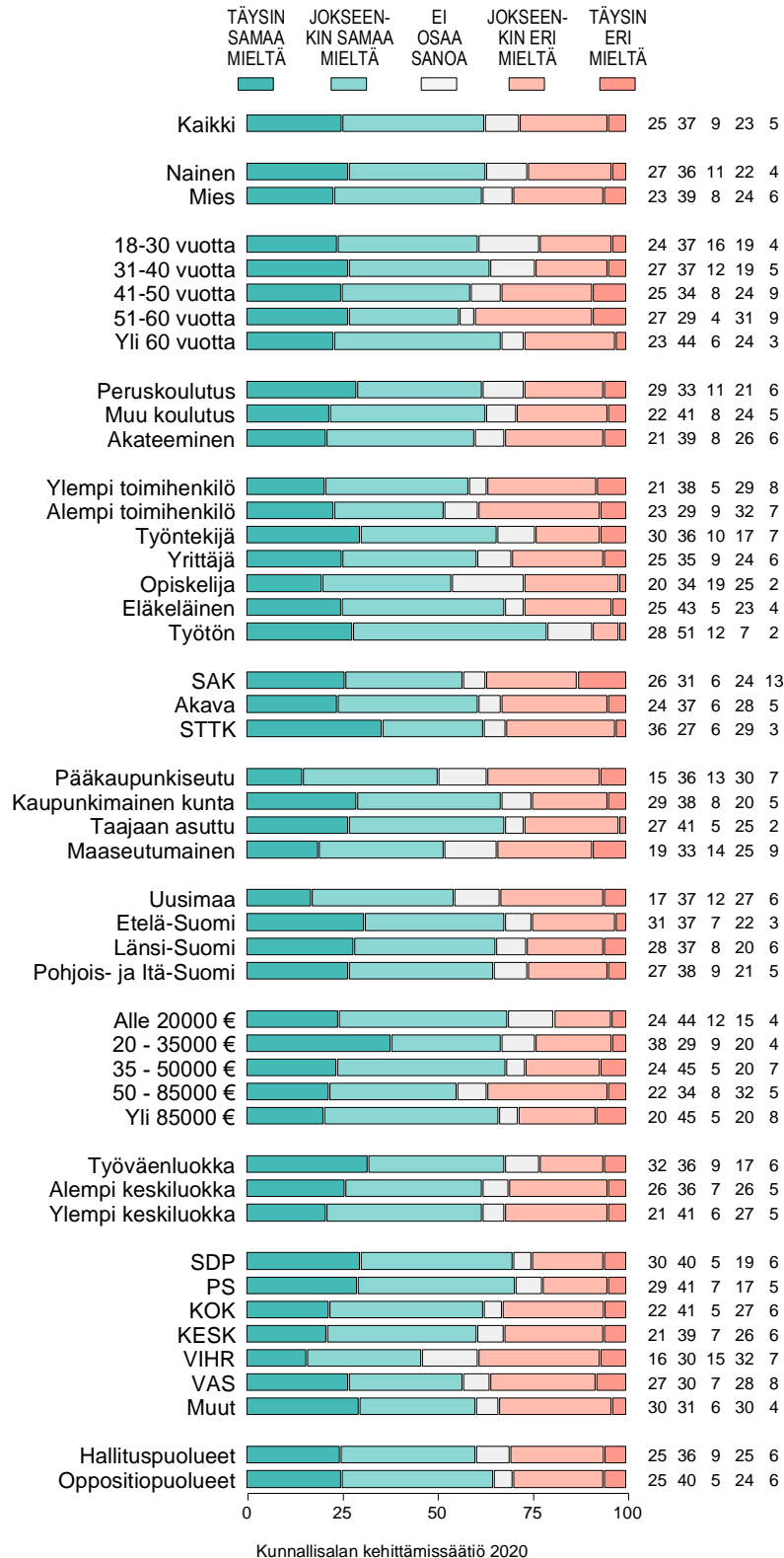
Kuvio 6-2. "Kunnallisia palveluja on karsittava nykyisestä kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi" (%).

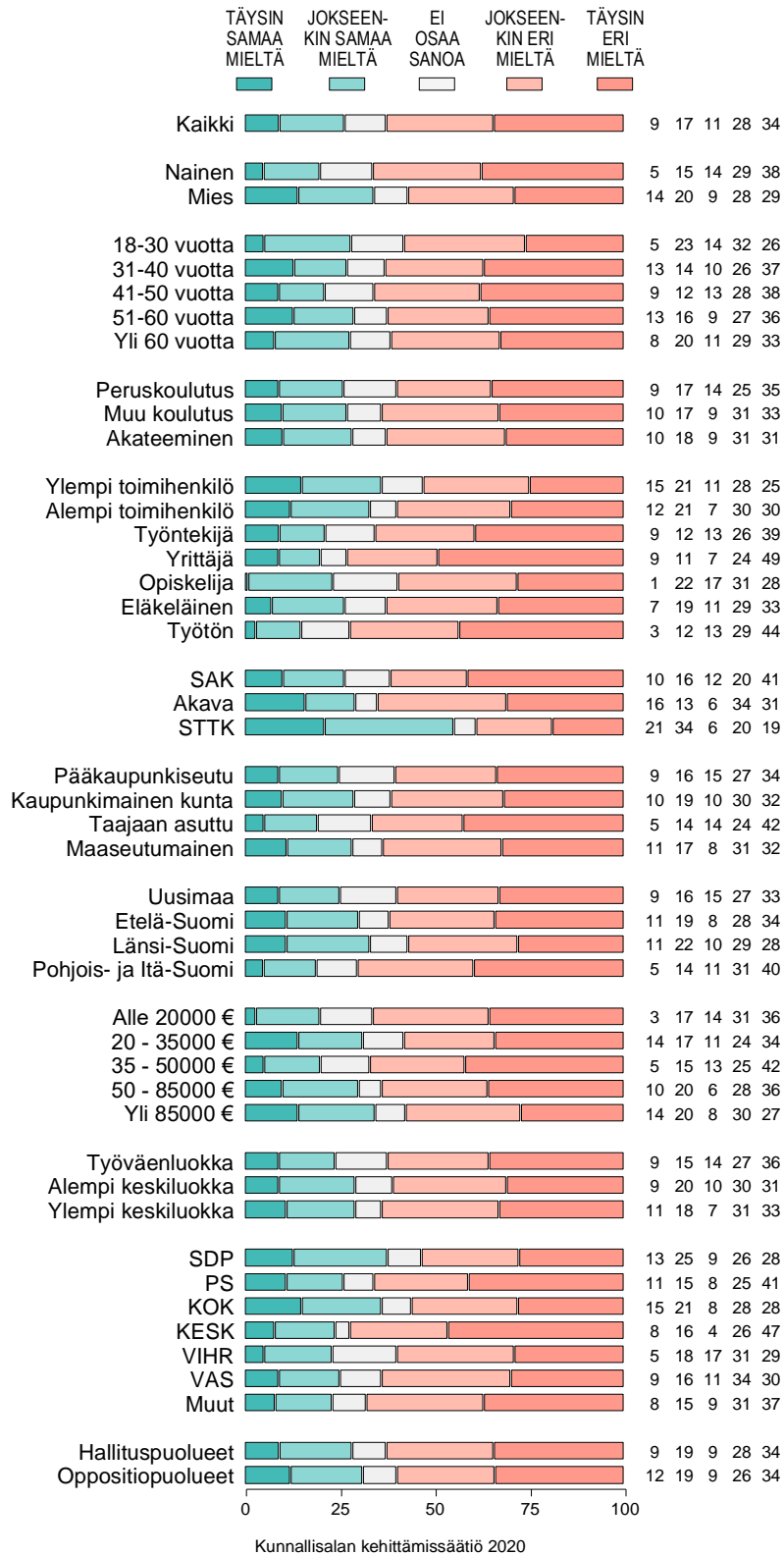
Kuvio 6-3. "Palvelumaksuja on korotettava kunnan taloudellisen raskuuden keventämiseksi" (%).

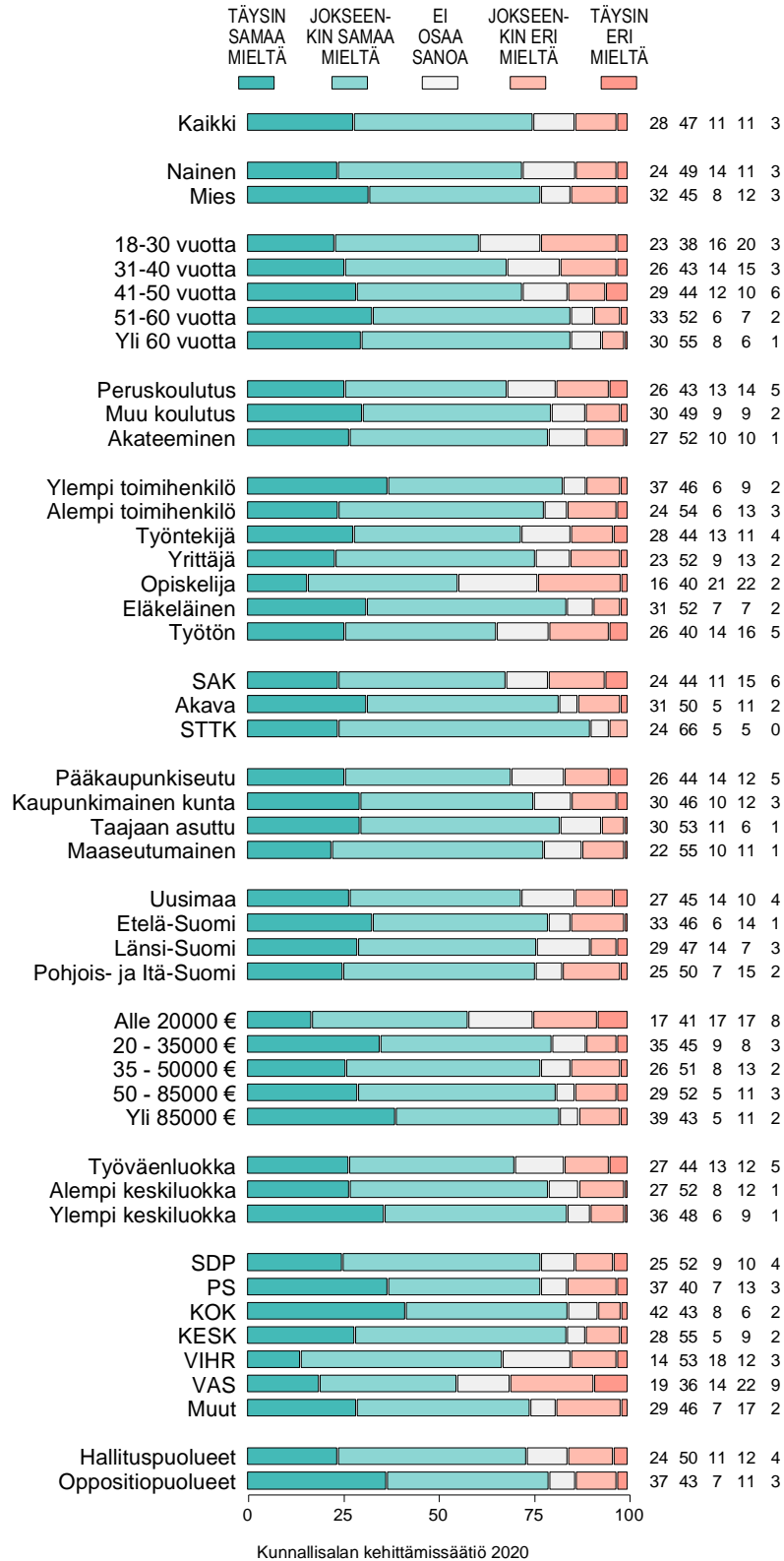
Kuvio 6-4. "Asuinkuntani rakennus- yms. investointeja on karsittava ja lykättävä säästöjen aikaansaamiseksi" (%).

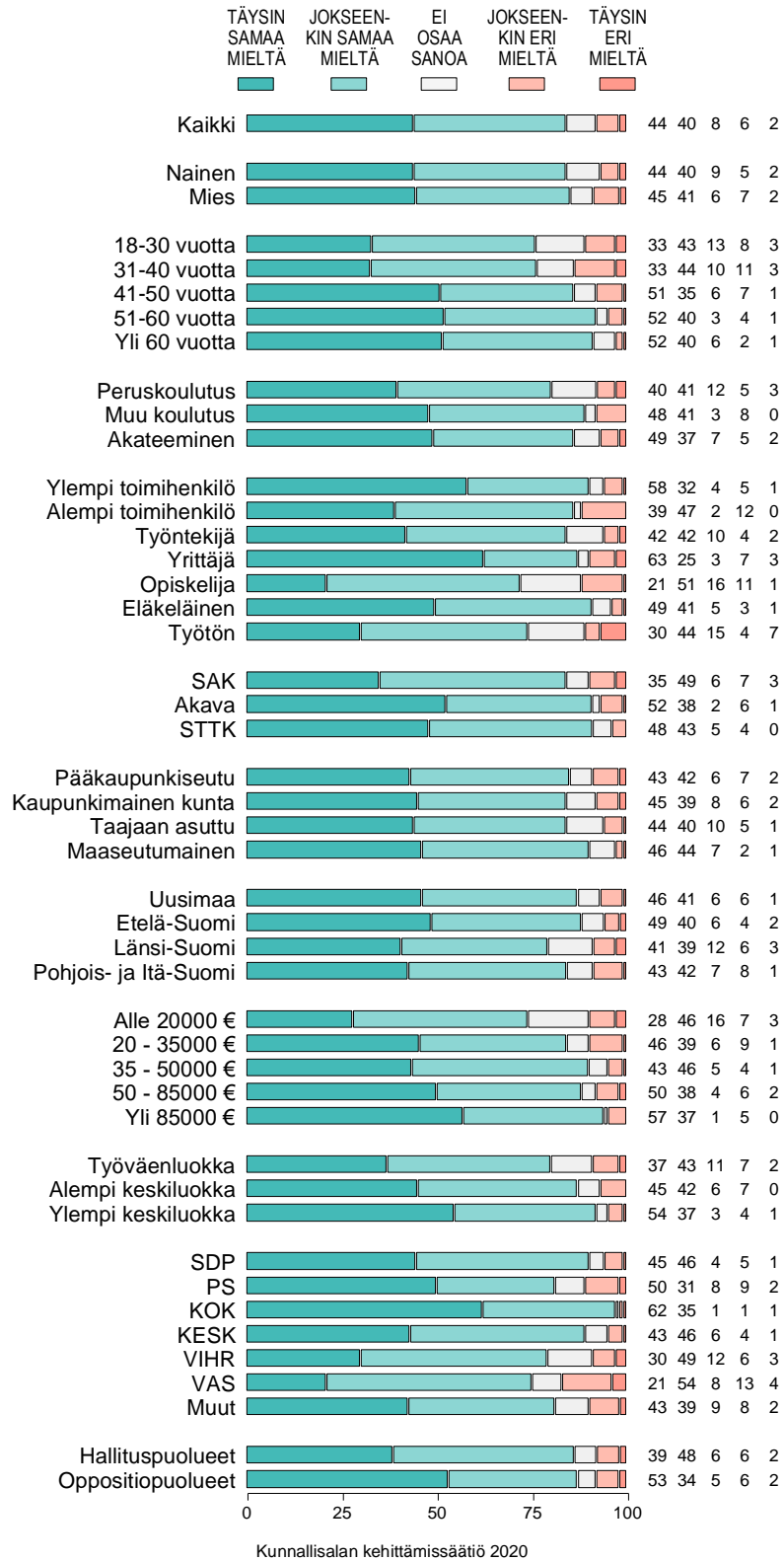
Kuvio 6-5. "Asuinkuntani on liitettävä yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa talouden tilan parantamiseksi" (%).

Kuvio 6-6. "Jatkossa asuinkunnassani pitää tehdä päätökset, mihin palveluihin rahaa ylipäätään laitetaan ja mistä palveluista voidaan leikata" (%).

Kuvio 6-7. "Talouden rattaat olisi saatava pian liikkeelle, koska muuten katoaa pohja kuntapalveluiden ja terveydenhuollon rahoittamiseksi" (%).

Kuvio 6-8. "Asuinkuntani lainanottoa on lisättävä palvelujen ja kunnan työpaikkojen turvaamiseksi" (%).

